

SOLUȚIONAREA ORDONANȚEI PREȘEDINȚIALE. ELEMENTE COMPARATIVE DIN DREPTUL PROCESUAL CIVIL ROMÂN ȘI DREPTUL PROCESUAL CIVIL ITALIAN*

Drd. Roxana Silvia TRUȚA**

ABSTRACT: *Instituția juridică a ordonanței președințiale, atât în dreptul procesual civil italian, cât și în dreptul procesual civil român, se bucură de o aplicabilitate vastă și un caracter versatil, acoperind varii domenii ale dreptului. Dacă în dreptul procesual civil român, situațiile juridice pe care această instituție le poate naște în practica judiciară, rămân de multe ori fără răspuns și analiză în studiile doctrinare existente, unul dintre motivele prezentei lucrări este realizarea unui studiu comparativ între reglementările celor două instituții, și anume atât în dreptul procesual civil român cât și în dreptul procesual civil italian.*

CUVINTE CHEIE: *Ordonanță președințială, drept procesual civil român, drept procesual civil italian, procedură specială, urgență.*

JEL Code: K4, K15.

1. PRELIMINARII

Ordonanța președințială este privită în doctrină, fie ca o procedură specială, fie ca o cerere de chemare în judecată ce inițiază procedura specială, fie ca o hotărâre judecătorească prin care în caz de urgență se iau măsuri provizorii (I. Leș, 2020).

Instituția ordonanței președințiale face parte din ceea ce se numește în sens larg în literatura de specialitate jurisdicția provizorie, dar aceasta nu înseamnă că procedura în sine este ruptă de exigențele art. 6 par. 1 din Convenția europeană a drepturilor omului „dreptul la un proces echitabil” (C. Chainais, 2020).

„Deciziile definitive din procedura provizorie trebuie să fie în conformitate cu cerințele unui proces echitabil”¹, până la această hotărâre, CEDO a refuzat să clameze necesitatea respectării prevederilor art. 6 par.1 din Convenția Europeană a drepturilor omului în cazul procedurilor provizorii.

Neprejudicarea fondului cauzei, caracterul provizoriu și anumite vicii procedurale apărute pe parcursul judecării cauzei în fond, au fost cele care au condus Curtea către această jurisprudență istorică.

---

¹ Hotărârea CEDO din 15 octombrie 2009, Micallef c/a Malta.

Soluția Curții are la origine un conflict născut în anul 1985, în Malta, între vecinii unui bloc, mai exact disconfortul creat vecinului de la parter de către vecinul de la etajul superior prin faptul că acesta din urmă își așeza rufele la uscat pe balcon. Practic, prin intermediul unei injoncțiuni², proprietarul apartamentului de la parter solicita instanței competente să pronunțe o hotărâre prin care să i se interzică proprietarii apartamentului de la etajul superior să își întindă rufele la uscat deasupra curții apartamentului său, invocând o atingere adusă dreptului său de proprietate.

Disputa dintre proprietarii celor două apartamente, a fost soluționată temporar pe calea procedurii de urgență, procedură viciată pe fond prin necitarea pârâtului prin admiterea cererii reclamantului, iar în apel prin faptul că judecătorul cauzei era frate cu avocatul reclamantului. Aceste considerente au fost cele care au stat la baza Marii Camere a CEDO să-și reconsidere punctul de vedere³.

În consecință, la data de 15 octombrie 2009, adică la mai bine de 24 de ani de la nașterea conflictului propriu zis, Marea Cameră a CEDO a oferit jurisprudenței această soluție istorică, revigorând, dacă putem spune, aplicabilitatea prevederilor art. 6 privind garantarea dreptului la un proces echitabil.

Această soluție a venit însoțită de unele precizări, astfel: în ceea ce privește dreptul dedus judecății, acesta trebuie să aibă caracter civil în sensul jurisprudenței CEDO, atât pe cale principală, cât și în procedura de urgență, demersul care este solicitat pe calea ordonanței președințiale să fie direct determinant pentru dreptul cu caracter civil care este dedus judecății pe cale principală.

2. SOLUȚIONAREA ORDONANȚEI PREȘEDINȚIALE ÎN DREPTUL PROCESUAL CIVIL ROMÂN

Procedura ordonanței președințiale, astfel cum este ea reglementată începând cu art. 997 C. proc. civ.⁴, reprezintă o procedură specială, care se judecă de urgență și cu precădere, legiuitorul oferindu-i următoarea definiție: „*Instanța de judecată, stabilind că în favoarea reclamantului există aparența de drept, va putea să ordone măsuri provizorii în cazuri grabnice, pentru păstrarea unui drept care s-ar păgubi prin întârziere, pentru prevenirea unei pagube iminente și care nu s-ar putea repara, precum și pentru înlăturarea piedicilor ce s-ar ivi cu prilejul unei executări*”.

Ca o chestiune prealabilă, spre deosebire de dreptul procesual civil italian, în ceea ce privește domeniul de aplicabilitate al ordonanței președințiale, de principiu, aceasta este aplicabilă în orice materie, atât timp cât în acel domeniu, legiuitorul nu a instituit o procedură specială, cu caracter exclusiv.

În ceea ce privește trăsăturile ordonanței președințiale, aceasta este o procedură specială, care poate fi introdusă la cererea persoanei interesate anterior deschiderii procesului în fond sau poate fi formulată incident, pe parcursul derulării unui proces în fond, având în vedere că ordonanța președințială nu prejudică fondul cauzei, nu-l anticipează, nu-l abordează, nu-l rezolvă. (Roșu, 2023).

² Injoncțiune – potrivit legislației malteze în vigoare în 1985, injoncțiunea reprezenta o procedură provizorie, de urgență, cu caracter special.

³ <https://www.juridice.ro/88124/revirimentul-de-jurisprudenta-la-cedo-si-intinsul-rufelor-la-uscat-deasupra-curtii-vecinului-aplicabilitatea-dreptului-la-un-proces-echitabil-la-ordonanta-presedintiala.html>

⁴ Art. 997 C. proc. civ. român.

O situație care a dat naștere multor discuții de-a lungul anilor în rândul practicienilor este ipoteza în care există deja instanța sesizată cu judecata asupra fondului, dar cauza din motive întemeiate este strămutată, iar ulterior persoana interesată înțelege să sesizeze instanța și cu o cerere de emitere a ordonanței președințiale. În trecut, părțile erau împărțite, existând o practică neunitară în acest sens (cerere admisibilă sau inadmisibilă).

Lămuririle le-a adus Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Decizia nr. 2816/2013 din data de 22 mai 2013⁵, unde s-a statuat că „*ordonanța președințială nu are caracterul unei cereri incidentale, aceasta putând fi formulată separat de existența unui proces aflat în curs de desfășurare, astfel cum rezultă și din modul în care este formulat art. 997 alin. (4) C. proc. civ., potrivit căruia ordonanța va putea fi dată chiar și atunci când este în curs judecata asupra fondului*”. Or, „*împrejurarea că cererea asupra fondului a fost strămutată la o altă instanță nu justifică, numai pentru acest motiv, trimiterea cererii de ordonanță președințială la aceeași instanță. Pentru determinarea instanței competente să soluționeze ordonanța președințială trebuie avută în vedere instanța care ar fi competentă să judece fondul, iar nu cea care judecă efectiv, urmare a incidentului procedural care este strămutarea*” (Ghe. Piperea, 2019).

Chiar mai mult, a menționat Înalta Curte de Casație și Justiție că strămutarea reprezintă o formă de prorogare judecătorească de competență teritorială, care operează numai cu privire la cauza a cărei strămutare a fost cerută, orice alte procese urmând să fie soluționate potrivit regulilor generale de competență teritorială astfel cum sunt ele prevăzute în Codul de proc. civ. .

Mai mult, procedura ordonanței președințiale se bucură de o soluționare rapidă. Asta presupune că poate fi soluționată fără citarea părților atunci când instanța constată că e vorba de o *urgență deosebită*, urmând a hotărî ca executarea să se realizeze fără nicio somație sau fără trecerea unui termen. Un aspect de menționat în această situație este faptul că deși în primă instanță, din cauza urgenței deosebite, cauza se judecă fără citarea precum și fără concluziile părților, în calea de atac, potrivit art.1000 alin. 3 C. proc. civ., judecata se face cu citarea acestora, respectându-se așadar principiile fundamentale ale dreptului procesual civil.

Rezultă așadar că ordonanța președințială are un caracter executoriu, dar care acoperă doar măsuri provizorii, fără a putea afecta soluția asupra fondului cauzei.

Cu toate acestea, trebuie menționat faptul că există situații când o hotărâre pronunțată pe calea ordonanței președințiale își transformă caracterul provizoriu într-un caracter definitiv. De cele mai multe ori, aceasta se întâmplă în situația în care ordonanța președințială este pronunțată fără a exista un proces care să soluționeze litigiul în fond, iar părțile, cu precădere reclamantul, nu mai sunt interesați să promoveze și procesul pe dreptul comun, atâta timp cât pârâtul nu atacă cu apel soluția pronunțată pe calea ordonanței președințiale.

---

⁵ Decizia nr. 2816/2013 din data de 23 mai 2013, disponibilă la <https://legeaz.net/spete-civil-iccj-2013/decizia-2816-2013>.

3. SOLUȚIONAREA ORDONANȚEI PREȘEDINȚIALE ÎN DREPTUL PROCESUAL CIVIL ITALIAN

Procedura ordonanței președințiale își găsește corespondentul în dreptul procesual civil italian în cadrul prevederilor art.700 C. proc. civ.⁶.

Dispoziția legală oferă următoarea definiție procedurii: „*Oricine are motive întemeiate să se teamă (să considere) că în timpul necesar pentru a-și exercita dreptul în mod obișnuit, acesta, este amenințat de un prejudiciu iminent și ireparabil, se poate adresa judecătorului pentru luarea unor măsuri urgente, care în funcție de împrejurări sunt adecvate pentru a asigura provizoriu efectele hotărârii pe fond*”⁷

Rațiunea introducerii acestui text a avut ca scop garantarea unei protecții imediate a dreptului reclamantului, care în caz contrar ar putea fi compromis în mod ireparabil cât timp ar dura procesul pe fond. Unul din scopurile acestei proceduri a fost de a anticipa, total sau parțial, soluția pe fond sau a unor efecte pe care aceasta le-ar produce între părți.

Spre deosebire de prevederile care reglementează instituția ordonanței președințiale în dreptul procesual civil român, în dreptul procesual civil italian, aplicarea prevederilor art. 700 C. proc. civ. it. se limitează însă la acele cazuri în care nu există alte proceduri legale de protejare a dreptului sau când acestea sunt inadecvate sau ineficiente.

Procedura prevăzută de art. 700 C. proc. civ. it. este abreviată (L. Paolo Comoglio, 2014), și cu excepția unor cazuri excepționale, are loc înainte de dezbaterile contradictorii, fiind lipsită de formalitățile neesențiale și incompatibile cu caracterul urgent.

Cât privește forma cererii, la fel ca în dreptul procesual civil român, ea îmbracă forma scrisă, îndeplinind condițiile oricărei cereri de chemare în judecată.

Măsura are caracter provizoriu și vine în scopul de a oferi protecție juridică în anumite situații, pe perioada cât aceasta urmează să fie soluționată în mod definitiv printr-o hotărâre pe drept comun.

Ceea ce este interesant de menționat este că prin caracterul lor aparte, sunt considerate a fi măsuri atipice⁸, întrucât legea nu stabilește conținutul lor, ci, în schimb lasă judecătorului o largă putere de apreciere, în funcție de situația cu care se confruntă. Cu toate acestea, judecătorul va trebui să se rezume la cererea formulată, evitând o *ultra petita*, adică să se pronunțe cu privire la aspecte pe care reclamantul nu le-a solicitat. Acest caracter atipic este expresia voinței legiuitorului de a oferi o putere discreționară mai largă judecătorului, care poate identifica măsurile cele mai eficiente pentru protejarea dreptului care este în pericol.

Totodată au și un caracter subsidiar, putând fi solicitate doar atunci când interesul nu a putut fi satisfăcut printr-o măsură „tipică” prevăzută de lege.

La fel ca și în dispozițiile legale care reglementează ordonanța președințială în dreptul nostru, dispozițiile legale din Codul de procedură civilă italian sunt exprese în ceea ce privește obligația existenței unui proces de drept comun.

Astfel, dacă în dreptul procesual civil român, în unele situații putem avea o ordonanță președințială, fără obligația reclamantului de a introduce o cerere pe drept comun, măsura

⁶ Art. 700 C.proc. civ. italian.

⁷ <https://www.btstudiolegale.it/il-ricorso-ex-art-700-cpc/>.

⁸ Hotărârea nr. 12767, din 9 Iulie 2004, pronunțată de Înalta Curte de Casație din Italia, publicată în Mass. Giur. Lav., 2004/850, disponibilă la: https://www.iusetnorma.it/articoli/commenti/dei_provvedimenti_di_urgenza_condizioni_per_la_concessione_art_700_c_p_c_9.asp.

urgentă, astfel cum e ea reglementată în dreptul procesual italian, este printre singurele care permite această posibilitate.

Acest lucru este posibil după modificările legislative din 2005⁹, prin introducerea alin. 6, 7, 8 ale art. 669/8 din C. proc. civ. it., măsurii urgente i s-a oferit un caracter efectiv, în sensul că neintroducerea acțiunii pe fond (în ipoteza în care procedura urgentă a fost admisă *ante causam*), sau stingerea acțiunii pe fond nu determină ineficacitatea acesteia¹⁰.

Drept consecință, similară cu ipoteza reglementată în dispozițiile procesual civil român, nepronunțarea unei hotărâri în fond după emiterea unei măsuri urgente în temeiul articolului 700 din C.proc.civ.it. (Brandolini, 2008), nu are ca rezultat încetarea efectelor acesteia.

Cu toate acestea, asta nu înseamnă însă că măsura urgentă nu poate fi revocată. De exemplu, este revocată dacă acțiunea pe fond se soluționează cu o sentință care declară inexistent dreptul care a fost ocrotit prin intermediul procedurii prevăzute de art. 700, de unde deducem, la fel ca și în dreptul procesual civil român, că măsura urgentă nu are autoritate de lucru judecat asupra fondului procesului, pierzându-și efectivitatea odată ce hotărârea în fond a rămas definitivă (Fiorucci, 2009).

4.CONCLUZII

În mare parte, prevederile din legislația italiană se regăsesc și în legislația română. Chiar și așa, unele aspecte diferite merită menționate, poate chiar și adoptate în legislația noastră. Cel mai important dintre acestea este cel care face referire la posibilitatea largă a judecătorului de a aprecia asupra soluției, în funcție de situația cu care se confruntă. Astfel, legiuitorul italian a permis judecătorului o serioasă implicare asupra speței prin intervenția lui asupra măsurilor cele mai eficiente pentru protejarea dreptului care este în pericol.

În final, concluzionăm că ambele sisteme de drept analizate, atât sistemul românesc, cât și cel italian, au trăsături distincte, care de altfel particularizează instituția procesual civilă, însă și multe similitudini cât privește procedura de soluționare a ordonanței președințiale.

Imaginea amplă a instituției ordonanței președințiale prin prisma trăsăturilor aferente fiecărui stat în parte, constituie un punct de reper în ceea ce privește viitoarele modificări ale prevederilor legale.

REFERINTE

- I. Leș, C. Jugastru, 2020. *Tratat de drept procesual civil. Căile de atac. Dispoziții privind asigurarea unei practici judiciare unitare.Proceduri speciale. Executarea silită. Procesul civil internațional..* Ediția a II-a, revăzută și adăugită ed. București: Universul Juridic.

⁹ Transformarea în lege, cu modificări, a *Decretului-lege nr. 35*, care conține prevederi urgente în cadrul Planului de acțiuni pentru dezvoltare economică, socială și teritorială. Delegarea Guvernului pentru modificarea codului de procedura civilă în materia procedurilor de casație și arbitraj precum și pentru reforma organică a disciplinei procedurilor insolvenței, publicată în *Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana*, Prima Parte, nr.111 din 14 mai 2005, disponibilă la <https://www.gazzettaufficiale.it/eli/gu/2005/05/14/111/so/91/sg/pdf>.

¹⁰ Ibidem.

- C. Chainais, F. F. L. M. S. G., 2020. *Procedure civile, 35e edition*. Paris: Dalloz.
- Fiorucci, F., 2009. *I provvedimenti d'urgenza ex. art 700 C.P.C. "Seconda edizione aggiornata alla legge di riforma del processo civile 18 giugno 2009*. Roma: Giuffrè Editore.
- C. Roșu, 2023, *Drept procesual civil, Partea Specială*. Ediția a 12 ed. București: C.H. Beck.
- Gh. Piperea, C. Antonache, P. Piperea, A. Dimitriu, I. Sorescu, M. Piperea, A. Rățoi, 2019, *Codul de procedură civilă, Comentarii și explicații*, Editura C. H. Beck, București.
- L. Paolo Comoglio, C. C. B. R. V., 2014. *Commentario del Codice di Procedura Civile*. Torino: Wolters Kluwer Italia.
- Brandolini, E., 2008. *700 C.P.C Strategie Processuali Ed Ambiti Applicativi*, Cedam.

Legislație:

- Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 485 din 15 iulie 2010, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 545 din 3 august 2012 și republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 247 din 10 aprilie 2015.
- Legea nr. nr. 310/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1074 din 18 decembrie 2018.
- Hotărârea CEDO din 15 octombrie 2009, Micallef c/a Malta.

Surse web:

- www.lege5.ro
www.iusetnorma.it
www.gazzettaufficiale.it
www.btstudiolegale.it